Šis dokuments ir izveidots vienīgi dokumentācijas nolūkos, un iestādes neuzņemas nekādu atbildību par tā saturu

►**B**

PADOMES DIREKTĪVA 93/119/EK

(1993. gada 22. decembris)

par dzīvnieku aizsardzību kaušanas vai nonāvēšanas laikā

(OV L 340, 31.12.1993, lpp. 21)

Grozīta ar:

		Oficiālais Vēstnesis		
		Nr.	Lappuse	Datums
►**M1**	Padomes regula (EK) Nr. 806/2003 (2003. gada 14. aprīlis)	L 122	1	16.5.2003
►**M2**	Padomes regula (EK) Nr. 1/2005 (2004. gada 22. decembris)	L 3	1	5.1.2005

▼B

PADOMES DIREKTĪVA 93/119/EK

(1993. gada 22. decembris)

par dzīvnieku aizsardzību kaušanas vai nonāvēšanas laikā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 43. pantu,

ņemot vērā Komisijas iesniegto priekšlikumu ([1]),

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ([2]),

ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([3]),

tā kā Padomes Direktīva 74/577/EEK ([4]) noteica noteikumus par dzīvnieku apdullināšanu pirms kaušanas;

tā kā ar Padomes Lēmumu 88/306/EEK ([5]) Kopienas vārdā apstiprināja Eiropas Konvenciju par kaujamo dzīvnieku aizsardzību; tā kā Konvencijas aptvertā joma ir plašāka nekā pašreizējie Kopienas noteikumi šajā jautājumā;

tā kā attiecīgo valstu likumi par dzīvnieku aizsardzību kaušanas vai nonāvēšanas laikā ietekmē konkurences apstākļus un tādējādi – kopīgā lauksaimniecības produktu tirgus darbību;

tā kā tādēļ ir vajadzīgs noteikt kopīgus minimālos standartus dzīvnieku aizsardzībai kaušanas vai nonāvēšanas laikā, lai nodrošinātu ražošanas racionālu attīstību un veicinātu iekšējā tirgus izveides pabeigšanu attiecībā uz dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem;

tā kā kaušanas vai nonāvēšanas laikā dzīvniekiem būtu jāaiztaupa tās sāpes vai ciešanas, no kurām var izvairīties;

tā kā tomēr ir vajadzīgs pieļaut zinātnisku un tehnisku eksperimentu veikšanu un ņemt vērā noteiktu reliģisku rituālu īpašās prasības;

tā kā noteikumiem būtu jānodrošina arī pietiekoša Konvencijā neietverto dzīvnieku aizsardzība kaušanas vai nonāvēšanas laikā;

tā kā Līguma par Eiropas Savienību Nobeiguma aktam pievienotajā deklarācijā par dzīvnieku aizsardzību Konference aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju, kā arī dalībvalstis, izstrādājot un īstenojot Kopienas tiesību aktus par kopīgo lauksaimniecības politiku, pilnībā ievērot dzīvnieku labturības prasības;

tā kā Kopienas rīcībai jāatbilst Līguma 3.b pantā ietvertajam subsidiaritātes principam,

tā kā būtu jāatceļ Direktīva 74/577/EEK,

IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

1. Šo direktīvu piemēro tādu dzīvnieku pārvietošanai, pirmskaušanas nošķiršanai, pirmskaušanas sapīšanai, apdullināšanai, kaušanai un nonāvēšanai, ko audzē un tur gaļas, ādas, kažokādas vai citu produktu

([1]) OV C 314, 5.12.1991., 14. lpp.
([2]) OV C 241, 21.9.1992., 75. lpp.
([3]) OV C 106, 27.4.1992., 15. lpp.
([4]) OV L 316, 26.11.1974., 10. lpp.
([5]) OV L 137, 2.6.1988., 25. lpp.

▼B

ieguvei, un dzīvnieku nonāvēšanai slimību apkarošanas pasākumu ietvaros.

2. Šo direktīvu nepiemēro:

— kompetentās iestādes uzraudzībā veiktos zinātniskos vai tehniskos eksperimentos, kas attiecas uz 1. punktā minētajām procedūrām,

— attiecībā uz dzīvniekiem, ko nonāvē kultūras vai sporta pasākumu gaitā,

— attiecībā uz medījumu, ko nonāvē saskaņā ar Direktīvas 92/45/EEK 3. pantu.

2. pants

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1. *Lopkautuve*: jebkuras telpas, ieskaitot iekārtas dzīvnieku pārvietošanai vai pirmskaušanas nošķiršanai, ko izmanto 5.panta 1.punktā minēto dzīvnieku komerciālai kaušanai.

2. *Pārvietošana*: dzīvnieku izkraušana vai to pārvietošana no lopkautuvju izkraušanas laukumiem, staļļiem vai aplokiem uz telpām vai vietu, kur tie tiks nokauti.

3. *Pirmskaušanas nošķiršana*: dzīvnieku turēšana staļļos, aplokos, aizgaldos, nojumēs vai laukumos, ko izmanto lopkautuves, lai nodrošinātu tiem vajadzīgo aprūpi (ūdeni, barību, atpūtu) pirms kaušanas.

4. *Pirmskaušanas sapīšana*: dzīvnieka pakļaušana jebkādai procedūrai ar mērķi ierobežot tā kustības, lai veicinātu kaušanas vai nonāvēšanas efektivitāti.

5. *Apdullināšana*: jebkāds process, kas dzīvniekam izraisa tūlītēju samaņas zudumu, kas ilgst līdz pat nāvei.

6. *Nonāvēšana*: jebkāds process, kas izraisa dzīvnieka nāvi.

7. *Kaušana*: dzīvnieka nāves izraisīšana, nolaižot tam asinis.

8. *Kompetentā iestāde*: dalībvalsts vadošā iestāde, kas ir kompetenta veikt veterinārās pārbaudes vai jebkura cita iestāde, kam vadošā iestāde ir nodevusi šo atbildības jomu.

   Tomēr īpašu noteikumu piemērošana un kontrole attiecībā uz kaušanu saskaņā ar noteiktiem reliģiskiem rituāliem dalībvalstīs ietilpst tās reliģiskās organizācijas kompetencē, kuras vārdā kaušana tiek veikta. Attiecībā uz minētajiem noteikumiem šī organizācija darbojas valsts pilnvarota veterinārārsta, kā noteikts Direktīvas 64/433/EEK 2. pantā, atbildībā.

3. pants

Dzīvnieku pārvietošanas, pirmskaušanas nošķiršanas, pirmskaušanas sapīšanas, apdullināšanas, kaušanas vai nonāvēšanas laikā tiem aiztaupa tos satraukumus, sāpes vai ciešanas, no kurām ir iespējams izvairīties.

II NODAĻA

Prasības lopkautuvēm

4. pants

Lopkautuvju telpu plānojumam, iekārtām un aparatūrai, un tās darbībai jābūt tādai, lai aiztaupītu dzīvniekiem tos satraukumus, sāpes un ciešanas, no kurām ir iespējams izvairīties.

▼B

5. pants

1. Lopkautuvē ievestos un kaušanai paredzētos dzīvniekus – nepārnadžus, atgremotājus, cūkas, trušus un mājputnus:

a) pārvieto un vajadzības gadījumā pirms kaušanas nošķir saskaņā ar A pielikuma noteikumiem;

b) pirms kaušanas sapin saskaņā ar B pielikuma noteikumiem;

c) pirms kaušanas apdullina vai nonāvē acumirklīgi saskaņā ar C pielikuma noteikumiem;

d) nokauj, nolaižot asinis saskaņā ar D pielikuma prasībām.

2. Tādu dzīvnieku gadījumā, kas kaujami ar īpašām metodēm, ko prasa noteikti reliģiski rituāli, 1.punkta c) apakšpunkta prasības nepiemēro.

3. Pienācīgi ievērojot Līguma vispārīgos noteikumus, attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kas pretendē uz izņēmuma statusu saskaņā ar Direktīvas 64/433/EEK 4. un 13. pantu, Direktīvas 91/498/EEK 4. pantu un Direktīvas 71/118/EEK 7. un 18. pantu, dalībvalstu kompetentās iestādes var pieļaut atkāpes no 1. punkta a) apakšpunkta attiecībā uz liellopiem un no 1. punkta a) apakšpunkta un C pielikumā minētajām apdullināšanas un nonāvēšanas metodēm attiecībā uz mājputniem, trušiem, cūkām, aitām un govīm ar nosacījumu, ka tiek izpildītas 3. pantā izklāstītās prasības.

6. pants

1. Darbarīkiem, pinekļiem un citai aparatūrai un iekārtām, ko izmanto dzīvnieku apdullināšanā vai nonāvēšanā, jābūt projektētām, konstruētām, uzturētām tādā kārtībā un pielietotām tā, lai veiktu ātru un efektīvu apdullināšanu vai nonāvēšanu saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem. Kompetentā iestāde pārbauda, lai darbarīki, pinekļi un cita aparatūra, ko izmanto apdullināšanā vai nonāvēšanā, atbilstu augšminētajiem principiem un regulāri pārbauda, vai tā ir labā darba kārtībā un ļauj sasniegt iepriekšminēto mērķi.

2. Kaušanas vietā jāatrodas piemērotai rezerves aparatūrai un darbarīkiem, kas paredzēti ārkārtas gadījumiem. Tos jāuztur atbilstošā darba kārtībā un regulāri jāpārbauda.

7. pants

Dzīvnieku pārvietošanu, pirmskaušanas nošķiršanu, pirmskaušanas sapīšanu, apdullināšanu, kaušanu vai nonāvēšanu drīkst veikt tikai tādas personas, kam ir vajadzīgās zināšanas un prasmes, lai šo darbu veiktu humāni un efektīvi, saskaņā ar šīs direktīvas prasībām.

Kompetentā iestāde nodrošina, ka dzīvnieku kaušanā nodarbinātajām personām ir vajadzīgās prasmes, spējas un profesionālās zināšanas.

8. pants

Par pārbaužu un kontroles veikšanu lopkautuvēs atbild kompetentā iestāde, kurai jebkurā laikā jāspēj brīvi iekļūt jebkurā lopkautuves vietā, lai pārliecinātos par kautuves atbilstību šīs direktīvas prasībām. Tomēr šādas pārbaudes un kontroli var apvienot ar cita nolūka pārbaudēm.

▼B

III NODAĻA

Kaušana un nonāvēšana ārpus lopkautuvēm

9. pants

1. Ja 5. panta 1. punktā minētos dzīvniekus kauj ārpus lopkautuvēm, tad piemēro 5. panta 1. punkta b), c) un d) apakšpunktu.

2. Tomēr dalībvalstis var pieļaut atkāpes no 1. punkta prasībām attiecībā uz mājputniem, trušiem, cūkām, aitām un kazām, kuras to īpašnieks nokauj vai nonāvē paša patēriņam, ar noteikumu, ka ir ievērotas 3.panta prasības un ka cūkas, aitas un kazas vispirms apdullina.

10. pants

1. Ja 5. panta 1. punktā minētos dzīvniekus kauj vai nonāvē slimību apkarošanas pasākumu ietvaros, tas veicams saskaņā ar E pielikumu.

2. Dzīvniekus, ko audzē kažokādu ieguvei, nonāvē saskaņā ar F pielikumu.

3. Liekos dienu vecos cāļus, kā noteikts Direktīvas 90/539/EEK 2. panta 3. punktā, un inkubatora atlikumus – embrijus nonāvē cik drīz vien iespējams un saskaņā ar G pielikumu.

11. pants

Ārkārtas gadījumā, kad dzīvnieks jānonāvē nekavējoties, 9. un 10. pantu nepiemēro.

12. pants

Savainotus vai slimus dzīvniekus jānokauj vai jānonāvē uz vietas. Tomēr kompetentā iestāde var atļaut savainoto vai slimo dzīvnieku pārvešanu uz citu vietu, lai tos nokautu vai nonāvētu, ar noteikumu, ka šāda pārvešana nav saistīta ar dzīvnieku tālākām ciešanām.

IV NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

13. pants

1. Vajadzības gadījumā Padome ar kvalificētu balsu vairākumu un pēc Komisijas priekšlikuma pieņem tādus noteikumus dzīvnieku aizsardzībai to kaušanas vai nonāvēšanas laikā, kas nav ietverti šajā direktīvā.

2. a) Padome pēc Komisijas priekšlikuma un saskaņā ar 1. punktā noteikto kārtību groza šīs direktīvas pielikumus, jo īpaši, lai pielāgotu tos zinātnes un tehnoloģijas sasniegumiem.

   b) Papildus tam un ne vēlāk kā 1995. gada 31. decembrī Komisija iesniedz Padomei ziņojumu, kas sastādīts, pamatojoties uz Pastāvīgās veterinārijas komitejas atzinumu, un attiecīgus priekšlikumus, jo īpaši attiecībā uz šādu metožu pielietojumu:

   — brīvšaujošas pistoles šāviens smadzenēs vai C pielikumā neminētas gāzes vai gāzu maisījumi dzīvnieku apdullināšanai un, precīzāk, oglekļa dioksīds mājputnu apdullināšanai,

   — C pielikumā neminētas gāzes vai gāzu maisījumi dzīvnieku nonāvēšanai,

   — citas zinātniski atzītas dzīvnieku apdullināšanas vai nonāvēšanas metodes.

▼B

Padome lemj par šiem priekšlikumiem ar kvalificētu balsu vairākumu.

c) atkāpjoties no a) apakšpunkta prasībām un ne vēlāk kā 1995. gada 31. decembrī Komisija saskaņā ar 16. pantā noteikto kārtību iesniedz Pastāvīgajai veterinārijas komitejai ziņojumu, kas sastādīts, pamatojoties uz Zinātniskās veterinārijas komitejas atzinumu, un attiecīgus priekšlikumus, lai noteiktu:

i) elektriskās strāvas stiprumu un strāvas iedarbības ilgumu, kas vajadzīgi dažādu attiecīgo sugu dzīvnieku apdullināšanai;

ii) gāzu koncentrāciju un iedarbības ilgumu, kas vajadzīgi dažādu attiecīgo sugu dzīvnieku apdullināšanai;

d) līdz b) un c) apakšpunktu īstenošanai, šajā jomā piemērojami attiecīgie valsts noteikumi saskaņā ar Līguma vispārīgajiem noteikumiem.

14. pants

1. Komisijas eksperti var veikt pārbaudes uz vietas, ciktāl tas vajadzīgs, lai nodrošinātu šīs direktīvas vienveidīgu piemērošanu. Šajā nolūkā viņi var pārbaudīt reprezentatīvu skaitu uzņēmumu, lai nodrošinātu, ka kompetentā iestāde pārbauda, vai minētie uzņēmumi pilda šīs direktīvas prasības.

Komisija informē dalībvalstis par veikto pārbaužu rezultātiem.

2. 1.punktā minētās pārbaudes veic sadarbībā ar kompetento iestādi.

3. Dalībvalsts, kuras teritorijā tiek veikta pārbaude, sniedz ekspertiem visu viņu pienākumu veikšanai vajadzīgo palīdzību.

4. Sīkākus noteikumus šī panta piemērošanā pieņem saskaņā ar 16. pantā noteikto kārtību.

15. pants

Tādu lopkautuvju vai uzņēmumu pārbaužu gaitā, kas ir bijušas vai būs apstiprinātas trešajās valstīs, lai varētu eksportēt uz Kopienu saskaņā ar Kopienas noteikumiem, Komisijas eksperti nodrošina, ka 5. pantā minētie dzīvnieki tikuši kauti apstākļos, kas garantē humānu apiešanos vismaz tādā pat mērā, kā paredzēts šajā direktīvā.

Lai būtu iespējams importēt gaļu no trešās valsts, šai gaļai pievienotais veselības sertifikāts jāpapildina ar apliecinājumu, ka ir izpildīta arī augšminētā prasība.

▼M1

16. pants

1. Komisijai palīdz Pastāvīgā pārtikas aprites un dzīvnieku veselības komiteja, kas izveidota saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 178/2002 ([1]) 58. pantu.

2. Ja ir atsauce uz šo pantu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK ([2]) 5. un 7. pantu.

Lēmuma 1999/468/EK 5. panta 6. punktā noteiktais termiņš ir trīs mēneši.

3. Komiteja pieņem savu reglamentu.

([1]) OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.
([2]) OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

▼B

17. pants

Direktīvu 74/577/EEK atceļ ar 1995. gada 1. janvāri.

18. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, ieskaitot jebkuras sankcijas, kas vajadzīgas, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 1995. gada 1. janvārim. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis paredz šos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarīt šādas atsauces.

2. Tomēr, sākot ar 1. punktā noteikto datumu, dalībvalstis var, saskaņā ar Līguma vispārīgajiem noteikumiem, savās teritorijās uzturēt spēkā vai piemērot stingrākus noteikumus, nekā paredzēts šajā direktīvā. Dalībvalstis informē Komisiju par visiem šādiem pasākumiem.

3. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus galvenos savu tiesību aktus, ko tās pieņem jomā, uz ko attiecas šī direktīva.

19. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

▼B

A PIELIKUMS

PRASĪBAS DZĪVNIEKU PĀRVIETOŠANAI UN PIRMSKAUŠANAS NOŠĶIRŠANAI LOPKAUTUVĒS

I. **Vispārīgas prasības**

1. Visās lopkautuvēs, kas uzsāk darbu pēc 1994. gada 30. jūnija, jābūt pieejamai piemērotai aparatūrai un iekārtām, lai varētu veikt dzīvnieku izkraušanu no transporta līdzekļiem, un visām esošajām lopkautuvēm jāatbilst šīm prasībām līdz 1996. gada 1. janvārim.

2. Dzīvniekus jāizkrauj cik drīz vien iespējams pēc to atvešanas. Ja aizkavēšanās nav novēršama, dzīvniekiem jānodrošina aizsardzība pret ekstremāliem laika apstākļiem un pienācīga gaisa ventilācija.

3. Dzīvniekus, kuri var viens otru savainot to sugas, dzimuma, vecuma vai izcelsmes dēļ, jātur atsevišķi vienu no otra, un tādā pat veidā jāveic to pirmskaušanas nošķiršana.

4. Dzīvnieki jāaizsargā no nelabvēlīgiem laika apstākļiem. Ja tie tikuši pakļauti augstai temperatūrai un lielam gaisa mitrumam, dzīvnieki jāatvēsina ar atbilstošiem līdzekļiem.

5. Vismaz ik rītu un vakaru jāpārbauda dzīvnieku vispārējais un tābrīža veselības stāvoklis.

6. Neskarot Direktīvas 64/433/EEK I pielikuma VI nodaļā izklāstītos noteikumus, dzīvniekus, kas to pārvešanas laikā vai pēc atvešanas piedzīvojuši sāpes vai ciešanas, kā arī zīdāmus dzīvnieku mazuļus, nekavējoties jānokauj. Ja tas nav iespējams, tos jānošķir un jānokauj cik drīz vien iespējams, un ne vēlāk kā tuvāko divu stundu laikā. Dzīvniekus, kuri nespēj paiet, nedrīkst vilkt uz kaušanas vietu, tie jānokauj turpat, kur tie guļ, vai, ja tas ir iespējams un nav saistīts ar nevajadzīgām dzīvnieka ciešanām, vagonetē vai uz pārvietojamas platformas jāpārved uz ārkārtas nokaušanas vietu.

II. **Prasības attiecībā uz dzīvniekiem, kas atvesti savādāk kā konteineros**

1. Ja lopkautuvēs ir aparatūra dzīvnieku izkraušanai, tai jābūt ar neslīdoša materiāla grīdu un vajadzības gadījumā jābūt apgādātai ar drošības līdzekļiem sānu malās. Gan taisnām, gan slīpām pārejām jābūt ar apmalēm, margām vai kādiem citiem drošības līdzekļiem, lai dzīvnieki nevarētu no pārejām nokrist. Uzejām vai noejām jābūt ar iespējami mazāku slīpumu.

2. Izkraušanas laikā jārūpējas par to, lai dzīvniekus neizbiedētu, nesatrauktu un lai pret tiem neizturētos cietsirdīgi, un jānodrošina, lai tos nenogāztu no kājām. Dzīvniekus nedrīkst celt, turot aiz galvas, ragiem, ausīm, kājām, astes vai vilnas tādā veidā, kas tiem sagādā nevajadzīgas sāpes vai ciešanas. Vajadzības gadījumā tos jāizved pa vienam.

▼M2

3. Dzīvniekus jāpārvieto uzmanīgi. Gaiteņiem jābūt izveidotiem tā, lai pēc iespējas samazinātu dzīvnieku savainošanās iespēju, un to izvietojumam — tādam, kas ļautu izmantot dzīvnieku bara instinktus. Dzīvnieku dzīšanai paredzētos rīkus drīkst izmantot vienīgi šiem mērķiem un tikai īslaicīgi. Rīku, kas darbojas pēc elektrošoka principa, izmantošana ir pēc iespējas jāierobežo. Jebkurā gadījumā šos rīkus drīkst izmantot tikai attiecībā uz pieaugušiem liellopiem un cūkām, kas atsakās kustēties, un vienīgi, ja to priekšā ir brīva telpa, kur pārvietoties. Elektrošoks ilgst ne vairāk kā vienu sekundi, starp impulsiem ir pienācīga laika atstarpe, un to drīkst piemērot tikai gurnu daļas muskuļos. Ja dzīvnieks nereaģē, elektrošoku neatkārto.

▼B

4. Dzīvniekus nedrīkst sist, ne arī izdarīt spiedienu uz jebkuru no jutīgajām ķermeņa daļām. Jo īpaši nedrīkst saspiest, izgriezt vai salauzt dzīvnieku astes, un nedrīkst aiztikt acis. Dzīvniekus nedrīkst grūst un tiem spert.

5. Dzīvniekus nedrīkst vest uz kaušanas vietu, ja kaušana nevar tikt veikta nekavējoties. Šādā gadījumā pēc dzīvnieku saņemšanas veic pirmskaušanas nošķiršanu.

6. Neskarot izņēmumus, kas pieļauti, ievērojot Direktīvas 64/433/EEK 4. un 13. pantu, lopkautuvēs jābūt pietiekamam daudzumam aploku vai

▼B

aizgaldu pienācīgai pirms kaušanas nošķiramo dzīvnieku izmitināšanai, aizsargājot tos no nelabvēlīgiem laika apstākļiem.

7. Papildus atbilstībai jau spēkā esošo Kopienas noteikumu prasībām, pirmskaušanas aizgaldos jābūt:

   — grīdām, kas maksimāli samazina paslīdēšanas draudus un kuru materiāls nevar dzīvniekus savainot,

   — pienācīgai gaisa apmaiņai, ņemot vērā temperatūras un mitruma galējās iespējamās vērtības. Ja prasīts nodrošināt automātiskas ventilācijas iekārtas, jāparedz arī avārijas sistēma, kas darbotos ārkārtas situācijās pamatsistēmas bojājumu gadījumā,

   — mākslīgajam apgaismojumam, kas ir pietiekošs, lai jebkurā laikā pārbaudītu jebkuru dzīvnieku; vajadzības gadījumā jābūt pieejamam atbilstošam papildapgaismojumam,

   — vajadzības gadījumā, piederumiem dzīvnieku sapīšanai,

   — vajadzības gadījumā, pietiekamam daudzumam pakaišu visiem tiem dzīvniekiem, kas pirmskaušanas aizgaldos paliek pa nakti.

8. Ja papildus augšminētajiem pirmskaušanas aizgaldiem lopkautuvē ir arī āra pirmskaušanas aploki, kuros trūkst dabiska aizsega vai noēnojuma, tad tajos jānodrošina atbilstoša aizsardzība pret nelabvēlīgiem laika apstākļiem. Āra aplokus jāuztur tādā kārtībā, kas nodrošinātu, ka dzīvnieki netiek pakļauti fizikāla, ķīmiska vai cita rakstura draudiem veselībai.

9. Dzīvniekiem, kurus tūliņ pēc atvešanas neved uz kaušanas vietu, jebkurā laikā jābūt pieejamam dzeramajam ūdenim, ko padod piemērotās iekārtās. Dzīvniekus, kuri nav nokauti 12 stundu laikā pēc to atvešanas, jāpabaro un arī vēlāk piemērotos laikos tiem jādod mērenas barības devas.

10. Dzīvniekus, ko lopkautuvē tur 12 stundas un ilgāk, jānošķir un vajadzības gadījumā jāsapin tā, lai tie varētu bez grūtībām apgulties. Ja dzīvnieki nav sapīti, barība jāpadod tā, lai dzīvnieki varētu ēst netraucēti.

III. **Prasības attiecībā uz dzīvniekiem, kas atvesti konteineros**

1. Ar konteineriem, kuros pārvadā dzīvniekus, jāapietas uzmanīgi, tos nedrīkst sviest, mest zemē vai dauzīt. Ciktāl iespējams, konteinerus jāiekrauj un jāizkrauj horizontāli un mehāniski.

2. Dzīvniekus, kas atvesti konteineros ar perforētām vai elastīgām grīdām, jāizkrauj jo sevišķi rūpīgi, lai izvairītos no dzīvnieku savainošanas. Vajadzības gadījumā dzīvniekus no konteineriem jāizvāc pa vienam.

3. Dzīvniekus, kas atvesti konteineros, jānokauj cik drīz vien iespējams; līdz kaušanai tos vajadzības gadījumā dzirdina un baro saskaņā ar II sadaļas 9. punktu.

▼B

B PIELIKUMS

DZĪVNIEKU SAPĪŠANA PIRMS TO APDULLINĀŠANAS, KAUŠANAS VAI NONĀVĒŠANAS

1. Dzīvniekus jāsapin piemērotā veidā un tā, lai aiztaupītu tiem tās sāpes, ciešanas, satraukumus, savainojumus vai traumas, no kurām iespējams izvairīties.

   Tomēr, ja kaušana ir rituāla darbība, tad liellopu sapīšana pirms kaušanas ir obligāta, šim nolūkam izmantojot automātisku metodi, kas paredzēta, lai izvairītos no jebkādām dzīvnieku sāpēm, ciešanām vai satraukumiem un savainojumiem vai traumām.

2. Dzīvnieku kājas nedrīkst būt sasietas, un dzīvniekus nedrīkst vertikāli iekārt pirms to apdullināšanas vai nonāvēšanas. Tomēr mājputnus un trušus drīkst iekārt pirms to kaušanas ar noteikumu, ka ir veikti atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka apdullināšanas brīdī dzīvnieki ir pietiekoša atslābuma stāvoklī, lai apdullināšanu varētu veikt efektīvi un bez liekas kavēšanās.

   Bez tam dzīvnieka turēšanu pinekļos nekādos apstākļos nevar uzskatīt par iekāršanu.

3. Dzīvniekus, ko apdullina vai nonāvē, ar mehāniskiem vai elektriskiem līdzekļiem iedarbojoties uz galvu, jānostāda tādā pozā, lai aparatūru varētu uzstādīt un ar to darboties viegli, precīzi un tik ilgi, cik vajadzīgs. Nepārnadžu un liellopu gadījumā kompetentā iestāde tomēr var atļaut izmantot atbilstošus līdzekļus, lai ierobežotu galvas kustības.

4. Elektriskos apdullināšanas rīkus nedrīkst lietot pinekļu vietā vai, lai piespiestu dzīvniekus kustēties vai nekustēties.

▼B

C PIELIKUMS

DZĪVNIEKU, KAS NAV KAŽOKZVĒRI, APDULLINĀŠANA VAI NONĀVĒŠANA

I. ATĻAUTIE PAŅĒMIENI

A. **Apdullināšana**

1. Triecienpistole
2. Kontuzēšana
3. Elektronarkoze
4. Ar oglekļa dioksīdu

B. **Nonāvēšana**

1. Brīvšaujoša pistole vai šautene
2. Elektrotrauma
3. Ar oglekļa dioksīdu

C. Tomēr kompetentā iestāde var atļaut galvas vai kakla nociršanu un vakuuma kameras izmantošanu kā konkrēti noteiktu sugu dzīvnieku kaušanas metodi ar noteikumu, ka ir ievērotas 3. panta prasības un ka ir izpildītas šī pielikuma III punkta īpašās prasības.

II. ĪPAŠAS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ APDULLINĀŠANU

Dzīvnieku nedrīkst apdullināt, ja nav iespējams tūlīt pēc tam veikt asiņu nolaišanu.

1. *Triecienpistole*

a) Apdullināšanas rīkus jānovieto tā, lai nodrošinātu, ka trieciens ir vērsts uz smadzeņu garozu. Liellopus aizliegts šaut pieres daļā.

Aitas un kazas drīkst šaut pieres daļā, ja ragu dēļ to nevar izdarīt galvvidū. Šādos gadījumos šāviens jāveic tūliņ aiz ragu pamatnes un jātēmē mutes virzienā, asiņošanai jāsākas 15 sekunžu laikā pēc šāviena izdarīšanas.

b) Ja izmanto triecienpistoli, tās lietotājam pistole jāpārbauda, lai pārliecinātos, ka triecienu nesošais elements pēc katra šāviena pilnībā ievelkas un ieņem agrāko stāvokli. Ja tā nenotiek, instrumentu nedrīkst izmantot, iekams tas nav salabots.

c) Dzīvniekus nedrīkst ievietot apdullināšanas aizgaldos, iekams darbinieks, kam jāveic apdullināšana, nav gatavs to darīt tūliņ pēc dzīvnieka ievietošanas aizgaldā. Dzīvniekiem nedrīkst uzlikt galvas kustību ierobežotājus, pirms kāvējs ir gatavs dzīvniekus apdullināt.

2. *Kontuzēšana*

a) Kontuzēšana ir atļauta vienīgi tad, ja tiek lietota ierīce, kas darbojas mehāniski un, kas dod triecienu pa galvaskausu. Lietotājam jānodrošina, lai instruments tiktu izmantots piemērotā veidā un ar pareizo iedarbības stiprumu saskaņā ar ražotāja instrukcijām, dzīvnieku efektīvi apdullinot, bet neielaužot tā galvaskausu.

b) Tomēr neliela daudzuma trušu gadījumā, kad tiek veikts neautomatizēts trieciens pa dzīvnieka galvaskausu, šo darbību jāveic tā, lai dzīvnieks acumirklī nonāktu bezsamaņā un šādā stāvoklī paliktu līdz savai nāvei saskaņā ar 3. panta vispārīgajiem noteikumiem.

3. *Elektronarkoze*

A. Elektrodi

1. Elektrodi jāizvieto tā, lai tie būtu katrs savā galvas pusē, tā ļaujot strāvai plūst caur smadzenēm. Jāveic arī attiecīgi pasākumi, lai

▼B

nodrošinātu labu elektrovadītspēju, jo īpaši noskujot lieko vilnu vai samitrinot ādu.

2. Ja dzīvniekus apdullina pa vienam, tad šim nolūkam pielietotajam aparātam:

a) jāietver ierīce, kas mēra elektriskās strāvas pilno pretestību un atslēdz aparātu, ja netiek sasniegta noteikta minimālā elektriskās strāvas plūsma;

b) jāietver skaņas vai vizuāla signāla devējs, kas rāda, cik ilgu strāvas impulsu dzīvnieks ir saņēmis;

c) jābūt pievienotam ierīcei, kas nolasa spriegumu un strāvas stiprumu un ir novietota tā, lai šīs vērtības būtu skaidri nolasāmas aparāta lietotājam.

B. Apdullināšana ūdens peldē

1. Ja mājputnu apdullināšanai tiek izmantota ūdens pelde, tad ūdens līmenim jābūt regulējamam, lai nodrošinātu, ka putna galva ir saskarē ar ūdeni.

Šajā gadījumā elektriskās strāvas stiprumu un tās piemērošanas ilgumu nosaka kompetentā iestāde tā, lai nodrošinātu, ka dzīvnieks acumirklī nonāk bezsamaņā, un nenāk pie samaņas līdz pat nāvei.

2. Ja mājputnus ūdens peldē apdullina grupās, tad strāvas spriegumam visu laiku jābūt pietiekamam, lai radītu tik stipru elektrisko strāvu, kas nodrošina, ka apdullināti tiek visi grupas putni.

3. Jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu pienācīgu elektriskās strāvas plūsmu caur putna ķermeni, jo īpaši jānodrošina labs elektriskais kontakts un apskavas un kājas kontakta vietas mitrināšana.

4. Ūdens peldes vannām jābūt kaujamo putnu veidam atbilstošā lielumā un dziļumā, un pie ieejas tās nedrīkst pārplūst. Ūdenī iegremdētajam elektrodam jābūt garākam par pašu vannu.

5. Vajadzības gadījumā jānodrošina putnu manuāla apdullināšana.

4. *Ar oglekļa dioksīdu*

1. Apdullinot cūkas, oglekļa dioksīda koncentrācijai jābūt vismaz 70 % no kopējā gaisa tilpuma.

2. Gāzes kamerai, kurā notiek cūku apdullināšana ar oglekļa dioksīdu, un aparatūrai, ko izmanto cūku izvešanā caur kameru, jābūt projektētai, būvētai un uzturētai tā, lai cūkas nevarētu savainoties vai saspiest krūšukurvi un lai tās līdz pat samaņas zaudēšanai varētu palikt stāvus. Šai aparatūrai un gāzes kamerai jābūt pienācīgi apgaismotām, lai cūkas varētu redzēt viena otru vai tuvāko apkārtni.

3. Kamerai jābūt aprīkotai ar ierīcēm, kas mēra gāzes koncentrāciju noteiktā kameras vietā, kur tā ir vislielākā, un dod skaidri redzamu un dzirdamu brīdinājuma signālu, ja oglekļa dioksīda koncentrācija ir zemāka par vajadzīgo.

4. Cūkas jāievieto aizgaldos vai konteineros, no kuriem tās var viena otru redzēt, un 30 sekunžu laikā pēc to ievietošanas minētajās iekārtās jānogādā gāzes kamerā. No ieejas kamerā cūkas cik ātri vien iespējams jānogādā gāzes maksimālās koncentrācijas punktā un jāļauj gāzei iedarboties pietiekoši ilgi, lai nodrošinātu, ka cūkas paliek bezsamaņā līdz pat to nonāvēšanai.

III. ĪPAŠAS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ NONĀVĒŠANU

1. *Brīvšaujoša pistole vai šautene*

Šo metožu pielietošanai, ko var izmantot dažādu sugu pārstāvju nonāvēšanai, jo īpaši lielu mākslīgi audzētu meža dzīvnieku un briežu nonāvēšanai, jāsaņem atļauja no kompetentās iestādes, kurai jo īpaši jānodrošina, ka nonāvēšanu veic pienācīgi kvalificēts personāls un ka tā tiek veikta saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta vispārīgajiem noteikumiem.

▼B

2. *Galvas un kakla nociršana*

Šo metožu pielietošanai, ko drīkst izmantot vienīgi mājputnu nonāvēšanai, jāsaņem atļauja no kompetentās iestādes, kurai jo īpaši jānodrošina, ka nonāvēšanu veic pienācīgi kvalificēts personāls un ka tā tiek veikta saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta vispārīgajiem noteikumiem.

3. *Elektrotraumas un oglekļa dioksīds*

Kompetentā iestāde var atļaut pielietot šīs metodes dažādu sugu pārstāvju nonāvēšanai ar noteikumu, ka, papildus 3. panta vispārīgo noteikumu ievērošanai, tiek nodrošināta atbilstība šī pielikuma II punkta 3. un 4. daļas īpašajiem noteikumiem. Lai to panāktu, kompetentā iestāde nosaka arī pielietojamās strāvas stiprumu un iedarbības ilgumu, un oglekļa dioksīda koncentrāciju un iedarbības ilgumu.

4. *Vakuuma kamera*

Šīs metodes pielietošanai, ko drīkst izmantot tikai noteiktu pārtikā lietojamu un nebrīvē audzētu medību putnu (paipalu, irbju, fazānu) nonāvēšanai bez asiņu nolaišanas, jāsaņem atļauja no kompetentās iestādes, kas nodrošina, ka, papildus atbilstībai šīs direktīvas 3. panta prasībām:

— dzīvniekus ievieto gaisu necaurlaidīgā kamerā, kurā ar jaudīga elektriskā sūkņa palīdzību strauji rada vakuumu,

— vakuumu saglabā tik ilgi, līdz dzīvnieki ir miruši,

— dzīvniekus grupās tur pārvietojamos konteineros, kurus var ievietot īpaši šim nolūkam projektētajā vakuuma kamerā.

▼B

D PIELIKUMS

ASIŅU NOLAIŠANA

1. Apdullinātiem dzīvniekiem asiņu nolaišanu jāsāk cik drīz vien iespējams pēc apdullināšanas, un asiņu nolaišana jāveic tā, lai izraisītu ātru, apjomīgu un pilnīgu asiņošanu. Jebkurā gadījumā tas jādara, pirms dzīvnieks atgūst samaņu.

2. Visiem apdullinātajiem dzīvniekiem jānolaiž asinis, pārgriežot vismaz vienu no miega artērijām vai asinsvadiem, no kuriem tās sākas.

   Laikā starp asinsvadu pārgriešanu un asiņošanas beigām dzīvniekiem nedrīkst uzlikt nekādus pārsējus vai veikt elektrisku stimulāciju.

3. Ja dzīvnieku apdullināšanu, apskavu uzlikšanu, iekāršanu un asiņu nolaišanu veic viens un tas pats darbinieks, tad viņam šīs darbības jāveic secīgi vienam dzīvniekam un tikai tad jāpāriet pie nākamā.

4. Ja mājputniem asinis nolaiž, ar automātisku ierīci nocērtot kaklus, tad jānodrošina arī manuālas kaušanas iespēja, lai ierīces bojājuma gadījumā putnus varētu nokaut nekavējoties.

▼B

E PIELIKUMS

NONĀVĒŠANAS PAŅĒMIENI SLIMĪBU KONTROLES PASĀKUMU GADĪJUMĀ

Atļautie paņēmieni

Jebkurš paņēmiens, kas atļauts C pielikumā un izraisa neizbēgamu nāvi.

Papildus tam kompetentā iestāde saskaņā ar šīs direktīvas 3.panta vispārīgajiem noteikumiem var atļaut pie samaņas esošus dzīvniekus nonāvēt ar citiem paņēmieniem, jo īpaši nodrošinot, ka:

— gadījumā, ja tiek lietots paņēmiens, kas neizraisa acumirklīgu nāvi (piemēram, šāviens ar triecienpistoli), tiek veikti attiecīgi pasākumi, lai dzīvniekus nonāvētu cik drīz vien iespējams un, jebkurā gadījumā, pirms tie atgūst samaņu,

— pirms dzīvnieki nepārprotami ir miruši, nekas cits ar tiem netiek darīts.

▼B

F PIELIKUMS

KAŽOKZVĒRU NONĀVĒŠANAS PAŅĒMIENI

I. **Atļautie paņēmieni**

1. Ierīces, kas darbojas mehāniski un iespiežas smadzenēs

2. Anestezējošas vielas injekcija nāvējošā devā

3. Elektrotraumas izraisīta sirdsdarbības apstāšanās

4. Ar oglekļa monoksīdu

5. Ar hloroformu

6. Ar oglekļa dioksīdu

Kompetentā iestāde lemj par vispiemērotāko paņēmienu dažādu attiecīgo sugu dzīvnieku nonāvēšanai saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta vispārīgajiem noteikumiem.

II. **Īpašas prasības**

1. *Ierīces, kas darbojas mehāniski un iespiežas smadzenēs*

a) Ierīces jānovieto tā, lai nodrošinātu, ka šāviņš iekļūst smadzeņu garozā.

b) Šis paņēmiens ir atļauts vienīgi tad, ja tas izraisa tūlītēju spēcīgu asiņošanu.

2. *Anestezējošas vielas injekcija nāvējošā devā*

Atļautas tikai tās anestezējošās vielas, devas un pielietojumi, kas izraisa acumirklīgu samaņas zudumu, kam seko nāve.

3. *Elektrotraumas izraisīta sirdsdarbības apstāšanās*

Elektrodi jāizvieto tā, lai tie atrastos pie galvas smadzeņu un sirds pusē, un izmantotās minimālās elektriskās strāvas stiprumam jābūt tādam, lai tas izraisītu acumirklīgu samaņas zudumu un sirdsdarbības apstāšanos. Tomēr lapsu gadījumā, kad elektrodus novieto pie mutes un pie taisnās zarnas, piemērojamās strāvas vidējam stiprumam jābūt 0,3 A un piemērošanas ilgumam – vismaz 3 sekundes.

4. *Ar oglekļa monoksīdu*

a) Kamerai, kurā dzīvniekus pakļauj gāzes iedarbībai, jābūt projektētai, būvētai un uzturētai tā, lai dzīvnieki nevarētu savainoties un lai tos varētu uzraudzīt.

b) Dzīvniekus jāievieto kamerā tikai pēc tam, kad tur jau iepildīts oglekļa monoksīds, kura koncentrācija ir vismaz 1 % no kopējā gaisa tilpuma kamerā un kuru izdala 100 % oglekļa monoksīda avots.

c) Caunu, sermuļu un šinšillu nonāvēšanai var izmantot īpaši šim nolūkam piemērota dzinēja radītu gāzi ar noteikumu, ka pārbaudēs apstiprinājies, ka izmantojamā gāze:

— ir pietiekoši atdzesēta,

— ir pietiekoši attīrīta no piejaukumiem,

— nesatur nekādas kairinošas vielas vai gāzes, un

— dzīvniekus kamerā nevar ievietot, pirms oglekļa monoksīda koncentrācija tajā nav sasniegusi vismaz 1 % no kopējā gaisa tilpuma.

d) Gāzi ieelpojot, tai vispirms jāizraisa dziļa vispārēja anestēzija un pēc tam – neizbēgama nāve.

e) Dzīvniekiem jāpaliek kamerā tik ilgi, līdz tie ir miruši.

▼B

5. *Ar hloroformu*

Hloroformu var izmantot šinšillu nonāvēšanai ar noteikumu, ka:

a) kamerai, kurā dzīvniekus pakļauj gāzes iedarbībai, jābūt projektētai, būvētai un uzturētai tā, lai dzīvnieki nevarētu savainoties un lai tos varētu uzraudzīt;

b) dzīvniekus ievieto kamerā tikai tad, ja tajā ir piesātināts hloroforma un gaisa maisījums;

c) gāzi ieelpojot, tā vispirms izraisa dziļu vispārēju anestēziju un pēc tam – neizbēgamu nāvi;

d) dzīvnieki paliek kamerā tik ilgi, līdz tie ir miruši.

6. *Ar oglekļa dioksīdu*

Oglekļa dioksīdu var izmantot caunu, sermuļu un šinšillu nonāvēšanai ar noteikumu, ka:

a) kamerai, kurā dzīvniekus pakļauj gāzes iedarbībai, jābūt projektētai, būvētai un uzturētai tā, lai dzīvnieki nevarētu savainoties un lai tos varētu uzraudzīt;

b) dzīvniekus ievieto kamerā tikai tad, kad oglekļa dioksīda, kuru izdala 100 % oglekļa dioksīda avots, koncentrācija tajā sasniegusi augstāko iespējamo pakāpi;

c) gāzi ieelpojot, tā vispirms izraisa dziļu vispārēju anestēziju un pēc tam – neizbēgamu nāvi;

d) dzīvnieki paliek kamerā tik ilgi, līdz tie visi ir miruši.

▼B

G PIELIKUMS

LIEKO CĀĻU UN INKUBATORA ATLIKUMU – EMBRIJU NONĀVĒŠANA

I. **Atļautie cāļu nonāvēšanas paņēmieni**

1. Automātiska ierīce, kas izraisa ātru nāvi

2. Ar oglekļa dioksīdu

3. Tomēr kompetentā iestāde var atļaut izmantot kādu citu zinātniski atzītu nonāvēšanas paņēmienu ar noteikumu, ka tas atbilst 3. anta vispārīgajiem noteikumiem.

II. **Īpašas prasības**

1. *Automātiska ierīce, kas izraisa ātru nāvi*

a) Dzīvniekus jānonāvē, izmantojot ierīci, kas sastāv no ātri rotējošiem automātiski darbināmiem asmeņiem vai paplatinātām polistirēna lāpstiņām.

b) Ierīces jaudai jābūt pietiekošai, lai nodrošinātu visu dzīvnieku acumirklīgu bojāeju, pat tad, ja dzīvnieku ir daudz.

2. *Ar oglekļa dioksīdu*

a) Dzīvniekus jāievieto telpā, kur oglekļa dioksīda, kuru izdala 100 % oglekļa dioksīda avots, koncentrācija sasniegusi augstāko iespējamo pakāpi.

b) Dzīvniekiem tajā jāpaliek tik ilgi, līdz ir miruši.

III. **Atļautais embriju nonāvēšanas paņēmiens**

1. Lai mirklī nonāvētu visus dzīvos embrijus, visi inkubatora atlikumi jāapstrādā II punkta 1. daļā minētajā automātiskajā ierīcē.

2. Tomēr kompetentā iestāde var atļaut izmantot kādu citu zinātniski atzītu nonāvēšanas paņēmienu ar noteikumu, ka tas atbilst 3. panta vispārīgajiem noteikumiem.